

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 16 DECEMBRIE 1960*

Jean-E. Humblet
împotriva
statului belgian

În cauza 6/60,

JEAN-E. HUMBLET, funcționar în cadrul CECO, cu domiciliul ales în Luxemburg, 7, rue du Fort-Reinsheim,

reclamant,

asistat de către Paul Orianne, avocat la Cour d'Appel din Bruxelles,

împotriva

STATULUI BELGIAN, cu domiciliul ales la Ambasada Belgiei, 9, boulevard du Prince-Henri, Luxemburg,

pârât,

reprezentat de către ministrul finanțelor, al cărui agent este Georges Laloux, consilier adjunct în cadrul Departamentului pentru impozite directe (conseiller adjoint à l'Administration centrale des contributions directes) din cadrul Ministerului Finanțelor,

asistat de către Jules Fally, avocat la Cour de Cassation din Belgia,

având ca obiect interpretarea articolului 11 litera (b) din Protocolul privind privilegiile și imunitățile CECO,

CURTEA,

constituită din: A. M. Donner, președinte, Ch. L. Hammes și N. Catalano, președinți de cameră, O. Riese (judecător raportor) și R. Rossi, judecători,

avocat general: M. Lagrange

grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

---

* Limba de procedură: franceza.

HOTĂRÂRE

I – Cu privire la baza și întinderea competenței Curții

1. Întrucât, în temeiul articolului 16 din Protocolul privind privilegiile și imunitățile Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, coroborat cu articolul 43 din Tratatul CECO, Curtea este competentă pentru a se pronunța asupra oricărei contestații cu privire la interpretarea sau aplicarea protocolului respectiv;

întrucât, în speță, pârâțul contestă, cu toate acestea, competența Curții, susținând că obiectul litigiului nu este interpretarea protocolului, ci aplicarea corectă a legii belgiene în ceea ce privește veniturile soției reclamantului, care nu este funcționar al Comunității;

întrucât Curtea nu poate admite această teză;

întrucât, în realitate, problema în litigiu este dacă articolul 11 litera (b) din protocol permite statelor membre să ia în considerare remunerarea unui funcționar comunitar pentru a stabili impozitul aplicat venitului soției acestuia; întrucât, în întâmpinare, pârâțul a precizat de altfel el însuși în acest sens obiectul litigiului;

întrucât este vorba de rezolvarea unei contestații cu privire la interpretarea sau aplicarea protocolului, în special a articolului 11 litera (b);

întrucât, prin urmare, excepția de necompetență trebuie respinsă;

2. Întrucât, pe de altă parte, Curtea nu are competența de a anula acte legislative sau administrative ale unuia dintre statele membre;

întrucât Tratatul CECO se inspiră din principiul separării stricte a competențelor instituțiilor comunitare și ale autorităților statelor membre;

întrucât dreptul comunitar nu acordă instituțiilor comunitare dreptul de a anula acte legislative sau administrative ale unui stat membru;

întrucât, în acest fel, Înalta Autoritate, în cazul în care consideră că un stat membru nu și-a îndeplinit una din obligațiile ce îi revin în temeiul tratatului, adoptând sau menținând în vigoare dispozițiile contrare acestuia, nu poate anula sau abroga aceste dispoziții, ci poate doar constata neîndeplinirea, în conformitate cu articolul 88 din tratat, și poate iniția ulterior procedura prevăzută pentru a determina statul în cauză să raporteze el însuși măsurile pe care le-a adoptat;

întrucât acest lucru este valabil și pentru Curtea de Justiție care, în temeiul articolului 31 din tratat, garantează respectarea dreptului comunitar și este competentă, în temeiul articolului 16 din protocol, pentru a se pronunța asupra oricărei contestații cu privire la interpretarea sau aplicarea protocolului, dar, cu toate acestea, nu poate, prin propria autoritate, să anuleze sau să abroge legi interne ale unui stat membru sau acte administrative ale autorităților acestuia;

întrucât această constatare a limitelor competenței Curții poate fi sprijinită, de asemenea, și de un argument care rezultă din Tratatul de la Roma, în special din articolul 171 din Tratatul CEE și articolul 143 din Tratatul CEEA care nu atribuie decât un efect declarativ deciziilor Curții în cazul neîndeplinirii obligațiilor prevăzute în tratate, obligând statele să ia măsurile pe care le impune executarea hotărârii;

întrucât Curtea consideră că nu este întemeiat argumentul reclamantului conform căruia protecția privilegiilor și imunităților prevăzute de protocol ar fi inefficientă, iar hotărârea Curții s-ar reduce la un simplu aviz în cazul în care aceasta nu poate anula actele ilegale adoptate de autoritățile naționale și nu poate condamna statul la repararea prejudiciului rezultat;

întrucât reclamantul își întemeiază raționamentul pe textul articolului 16 din Protocolul privind privilegiile și imunitățile, coroborat cu articolul 43 din Tratatul CECO, articolul 16 sus-menționat referindu-se nu doar la interpretarea, ci și la „aplicarea” protocolului respectiv;

întrucât, cu toate acestea, este greșit să se admită că această dispoziție permite Curții să se amestece în mod direct în legislația sau în administrația statelor membre;

întrucât, în fapt, în cazul în care Curtea constată într-o hotărâre că un act legislativ sau administrativ adoptat de autoritățile unui stat membru este contrar dreptului comunitar, statul membru respectiv este obligat, în temeiul articolului 86 din Tratatul CECO, să raporteze actul în cauză, precum și să repare prejudiciile produse; întrucât această obligație rezultă din tratatul și din protocolul care au putere de lege în statele membre ca urmare a ratificării acestora și care prevalează asupra dreptului intern;

întrucât, prin urmare, în cazul în care Curtea ar trebui, în speță, să constate nelegalitatea impunerii care face obiectul litigiului, guvernul belgian ar urma să adopte măsurile necesare pentru a o anula și pentru a i se restitui reclamantului sumele percepute în mod greșit;

întrucât, pentru toate aceste motive, concluziile reclamantului, în ceea ce privește anularea impunerii care face obiectul litigiului și obligarea pârâtului la restituirea sumelor plătite, sunt inadmisibile, Curtea nefiind competentă pentru a se pronunța în această privință; întrucât cele de mai sus se aplică și în ceea ce privește cererea pentru anularea impunerii care face obiectul litigiului și a efectelor acesteia;

întrucât această constatare este valabilă, de asemenea, pentru cererea pentru obligarea la plata dobânzilor compensatorii asupra impozitelor în mod greșit percepute; întrucât trebuie să se prevadă în legislația internă dacă o plată nedatorată dă dreptul la dobânzi compensatorii;

întrucât aceleași norme se opun admiterii cererii de restituire a amenzii impuse reclamantului pentru depunerea unei declarații de venit incompletă.

II. Cu privire la admisibilitatea acțiunii

Întrucât este necesar ca, în ceea ce privește admisibilitatea, să se examineze mai întâi (a) dacă o persoană de drept privat poate introduce în nume propriu o acțiune pe baza articolului 16 din protocol și (b) dacă poate face acest lucru înainte de a fi epuizat mijloacele juridice și procedurale prevăzute fie de dreptul comunitar, fie de legislația națională;

întrucât, deși această problemă nu a fost ridicată de către părți în cursul procedurii scrise, Curtea trebuie, cu toate acestea, să o examineze din oficiu deoarece privește admisibilitatea acțiunii;

1. Întrucât examinarea textelor conduce la următoarele considerații:

- a) Întrucât, prin acordarea unui drept de a introduce o acțiune pe baza articolului 16 din protocol, autorii acestui protocol au urmărit să asigure respectarea privilegiilor și imunităților prevăzute de acesta, nu doar în interesul Comunității și al instituțiilor acesteia, ci și în al persoanelor cărora le-au fost acordate aceste privilegii și imunități, și, pe de altă parte, în interesul statelor membre și al autorităților administrative ale acestora care trebuie protejate împotriva unei interpretări mult prea largi a privilegiilor și imunităților respective;

întrucât, prin urmare, este perfect admisibil ca un funcționar comunitar să se prezinte în fața Curții în calitate de reclamant împotriva guvernului din țara sa de origine, așa cum unele întreprinderi au contestat deja în fața Curții unele argumente prezentate de guvernele din țările acestora, intervenind în favoarea Înaltei Autorități;

întrucât, în cazul în care privilegiile și imunitățile au fost acordate „exclusiv în interesul Comunității”, nu trebuie uitat faptul că acestea au fost acordate în mod expres „funcționarilor instituțiilor comunitare”;

întrucât faptul că privilegiile, imunitățile și facilitățile sunt prevăzute în interesul public comunitar justifică fără îndoială puterea acordată Înaltei Autorități de a stabili categoriile de funcționari cărora se aplică acestea (articolul 12) sau de a ridica, după caz, imunitatea [articolul 13 alineatul (2)], însă aceasta nu înseamnă că aceste privilegii sunt acordate Comunității și nu în mod direct funcționarilor acesteia, această interpretare rezultând de altfel în mod clar din textul dispozițiilor menționate anterior;

întrucât protocolul creează, prin urmare, un drept subiectiv de care beneficiază persoanele menționate, a cărui respectare este asigurată prin dreptul de acțiune prevăzut de articolul 16 din protocol;

- b) Întrucât articolul 16 din protocol, conform căruia „Orice contestație cu privire la interpretarea sau aplicarea [...] protocolului este înaintată Curții”, nu cuprinde nicio referință la o procedură care ar trebui inițiată sau completată înainte de introducerea unei acțiuni în fața instanței comunitare; întrucât, în conformitate cu textul acestui articol, orice persoană care se consideră prejudiciată prin interpretarea sau aplicarea protocolului poate înainta Curții de Justiție contestația fără alte formalități prealabile;

întrucât, prin urmare, funcționarii comunitari sunt împuterniciți să introducă în fața Curții o acțiune pe baza articolului 16 din protocol împotriva guvernului din țara acestora, fără a fi obligați să recurgă în prealabil la procedura prevăzută de alte dispoziții de drept comunitar sau de drept intern;

2. Întrucât, cu toate acestea, este necesar să se examineze problema prin prisma tratatului și a normelor de drept recunoscute în general în statele membre;

- a) Întrucât trebuie mai întâi rezolvată problema dacă acțiunea introdusă de un funcționar comunitar care se consideră prejudiciat de o încălcare a protocolului de către un stat membru nu este exclusiv o problemă a Comunității sau a instituției căreia îi aparține persoana interesată;

întrucât examinarea acestei probleme se impune cu atât mai mult cu cât nicio dispoziție a Tratatului CECO nu permite persoanelor de drept privat să sesizeze direct Curtea invocând o încălcare a tratatului de către un stat membru, ci, dimpotrivă, este de competența Înaltei Autorități, în principiu, să reacționeze împotriva unei astfel de încălcări prin aplicarea procedurii prevăzute în acest scop la articolul 88 din tratat;

întrucât, cu toate acestea, autorii tratatului nu au omis cu siguranță faptul că respectivele „contestații” care pot apărea ca urmare a „interpretării sau aplicării” protocolului ar rezulta, în primul rând, din controversele existente între persoanele cărora protocolul le conferă privilegii și imunități și autoritățile care au interes ca aceste privilegii și imunități să fie interpretate restrictiv;

întrucât, în această privință, părțile în prezentul litigiu se prezintă în mod tipic drept părți într-o „contestație” în sensul articolului 16;

întrucât, de asemenea, astfel cum s-a arătat mai sus, privilegiile prevăzute de protocol conferă beneficiarilor drepturi subiective, lucru confirmat și de echivalentul german și olandez al termenului „privilegiu” (*Vorrechte, vorrechten*); întrucât este normal să se presupună că un drept material are drept corolar facultatea beneficiarului de a-l invoca printr-o acțiune în justiție, decât să-l transmită unui terț;

întrucât, în aceste condiții, este necesar să se aplice principiul conform căruia, în caz de îndoială, o dispoziție care stabilește garanții jurisdicționale nu ar putea fi interpretată de o manieră restrictivă în detrimentul justițiabilului;

întrucât, în sfârșit, nu poate fi ignorat faptul că articolul 16 nu conține limitările prevăzute la articolul 33 din tratat;

- b) Întrucât este necesar, de asemenea, să se examineze dacă acțiunea nu este inadmisibilă și datorită faptului că reclamantul ar fi trebuit să epuizeze în prealabil procedurile administrative și judiciare pe care le-ar fi putut avea la dispoziție în conformitate cu legislația națională aplicabilă;

întrucât, în ceea ce privește calea administrativă, este necesar să se constate în fapt că, în stadiul actual al procedurii, sunt epuizate toate căile de atac, directorul pentru impozite directe din provincia Liège respingând, prin decizia din 15 iunie 1960, contestația reclamantului împotriva impunerii în litigiu;

întrucât, în ceea ce privește calea judiciară, din declarațiile părților rezultă că reclamantul a sesizat Cour d'Appel din Liège; întrucât, prin urmare, calea judiciară belgiană, în stadiul actual al procedurii, a fost inițiată, dar nu epuizată;

întrucât, cu toate acestea, Tratatul de instituire a Comunităților Europene nu au plasat Curtea de Justiție a Comunităților deasupra instanțelor judecătorești naționale, în sensul că deciziile pronunțate de aceste instanțe pot fi atacate în fața Curții;

întrucât, în schimb, în ceea ce privește interpretarea protocolului, Curtea are competență exclusivă; întrucât, astfel cum s-a afirmat mai sus, tratatele se inspiră din principiul separării riguroase între atribuțiile Curții, pe de o parte, și ale instanțelor naționale, pe de altă parte; întrucât, rezultă că este exclusă orice suprapunere între jurisdicțiile instanțelor menționate;

întrucât, prin urmare, în măsura în care Curtea este competentă, nu poate fi vorba de o „epuizare” prealabilă a căii judiciare naționale, care ar însemna ca una și aceeași problemă să fie supusă mai întâi deciziei instanțelor naționale și apoi deciziei Curții;

întrucât, în consecință, Curtea fiind competentă pentru a rezolva problema de drept care a fost ridicată, în limitele menționate anterior, faptul că reclamantul nu a epuizat căile de atac în fața instanțelor din țara acestuia nu constituie un obstacol pentru admisibilitatea acțiunii;

întrucât, din cele menționate anterior rezultă că dreptul de acțiune al reclamantului nu poate fi contestat; întrucât, prin urmare, acțiunea este admisibilă în măsura în care pretențiile acesteia intră în competența Curții;

III. Cu privire la fond

Întrucât autoritățile fiscale belgiene au avut ca temei legal al impunerii care face obiectul litigiului dispozițiile Decretului regentului din 15 ianuarie 1948 de coordonare a legilor și decretelor privind impozitul pe venit (*Moniteur belge* din 21 ianuarie 1948), denumit în continuare „legi coordonate”;

întrucât s-au aplicat în special articolele 46 și 43; întrucât articolul 46 prevede că rata impozitului suplimentar personal, impozit suplimentar care se aplică tuturor veniturilor, este stabilită în funcție de tranșele succesive de venituri; întrucât aceasta dispoziție se inspiră din așa-numitul sistem progresiv în sensul că procentul impozitului crește în măsura în care venitul global al contribuabilului atinge un nivel mai mare;

întrucât articolul 43 menționat anterior prevede, la rândul său, că „veniturile soților sunt cumulate”, stabilind în acest mod unitatea patrimoniului soților în fața legii fiscale;

întrucât, prin aplicarea în speță a acestor dispoziții, autoritățile fiscale belgiene au ținut seama de onorariile plătite reclamantului de către CECO, adăugându-le veniturilor impozabile ale soției acestuia, obținându-se astfel o sumă care, datorită tranșelor stabilite la articolul 46, a determinat aplicarea unei rate în mod considerabil superioară celei care ar fi fost aplicată dacă s-ar fi ținut seama de onorariile reclamantului;

întrucât acesta din urmă consideră că această metodă de impozitare este în contradicție cu articolul 11 litera (b) din protocol;

întrucât, prin urmare, obiectul litigiului este de a se ști dacă articolul 11 litera (b) din protocol permite autorităților fiscale belgiene să țină seama de salariile și onorariile plătite unui funcționar comunitar de către Comunitate pentru a stabili rata aplicabilă veniturilor soției acestuia, supusă impozitului suplimentar belgian pe venit;

întrucât concluziile reclamantului ridică astfel în fața Curții problema generală dacă, prin interzicerea oricărei impozitări aplicate veniturilor menționate anterior, articolul 11 litera (b) din protocol interzice, de asemenea, în special, luarea în considerare a acestora la calcularea ratei impozitului suplimentar pe venit, astfel cum este prevăzut în legislația belgiană;

întrucât, prin urmare, este necesar să se examineze mai întâi problema generală pentru a deduce principiul care poate fi aplicat pentru rezolvarea cazului special apărut în acest context;

(1) Întrucât, din punct de vedere al legislației aplicabile, problema generală trebuie rezolvată în conformitate cu dreptul comunitar, în special prin interpretarea articolului 11 din protocol, și nu în conformitate cu legislația belgiană;

întrucât, prin urmare, nici legislația ori jurisprudența belgiană, nici practica urmată în cazuri similare de către autoritățile belgiene nu ar putea fi relevante pentru acest caz, deoarece acestea rezolvă problema în conformitate cu legislația națională;

(2) Întrucât pârâțul invocă faptul că articolul 11 litera (b) din protocol nu prevede o scutire totală aplicată remunerațiilor plătite funcționarilor de către Comunitate, ci se limitează la a declara că funcționarii sunt scutiți personal de orice impozit; întrucât acesta deduce că nu este vorba de „venituri neimpozabile” (revenus immunisés), ci doar de „contribuabili scutiți de impozit” (contribuables exonérés d’impôts) și trage concluzia că aceste remunerații, impozabile în principiu, „trebuie luate în considerare pentru a stabili în mod corect capacitatea contributivă a persoanei în cauză”;

întrucât Curtea nu poate admite acest raționament;

întrucât, pe de o parte, nu s-a demonstrat că termenii „scutiți” („exonérés”) și „neimpozabili” („immunisés”) sunt utilizați în terminologia fiscală internațională pentru a desemna concepte diferite;

întrucât, de altfel, din titlul capitolului V „Membrii Înaltei Autorități și Funcționarii instituțiilor Comunității” rezultă că se urmărește reglementarea în ansamblu a situației

juridice a acestor persoane, ceea ce ar explica motivul pentru care autorii protocolului au ales metoda care constă în raportarea articolului 11 literele (a)-(d) mai degrabă la persoana beneficiarilor decât la obiectul diferitelor privilegii și imunități;

întrucât interpretarea literală a textului vine în sprijinul tezei susținute de către reclamant;

întrucât, într-adevăr, expresia „sunt scutiți de orice impozit pe salarii” indică în mod clar și precis scutirea de orice impunere fiscală bazată atât în mod direct, cât și în mod indirect pe remunerațiile scutite;

întrucât, nu s-ar putea obiecta că expresia „pe salarii” indică *a contrario* faptul că articolul 11 nu interzice impunerea altor venituri stabilită la o valoare mai mare datorită salariilor în cauză;

întrucât această impunere ar fi contrară scutirii stabilite la articolul 11, deoarece salariul comunitar, care este scutit de orice impozit, ar constitui chiar și în această ipoteză temeiul legal al impunerii în cauză;

întrucât, de asemenea, protocolul CECO (precum și, de altfel, protocoalele CEE și CEEA) nu conțin nicio dispoziție care să precizeze că scutirea aplicată salariilor comunitare nu se opune includerii acestor resurse în baza de calcul a unui alt impozit cu o sferă de aplicare similară celei a impozitului suplimentar belgian, în timp ce majoritatea celor mai recente acorduri internaționale privind dubla impozitare cuprind în mod expres această rezervă;

întrucât, printre convențiile care cuprind această rezervă, există câteva care au fost încheiate de unul sau altul dintre statele membre cu puțin timp înainte [a se vedea, de exemplu, articolul XIX alineatul (1) din Convenția din 29 aprilie 1948 între Țările de Jos și Statele Unite ale Americii; articolul 6 din Convenția din 25 septembrie 1948 între Belgia și Țările de Jos] sau la scurt timp după semnarea tratatului CECO [a se vedea, de exemplu, articolul XVI litera (d) din Convenția din 27 martie 1953 între Belgia și Marea Britanie; articolul 18 din Convenția din 1 aprilie 1953 între Belgia și Suedia etc.] și, în orice caz, înaintea semnării tratatelor CEE și CEEA;

întrucât, în aceste condiții, în cazul în care Înaltele Părți Contractante ar fi avut într-adevăr intenția de a permite autorităților naționale să țină seama de onorariile comunitare în scopul stabilirii ratei impozitului suplimentar sau ale altor impozite cu o sferă de aplicare similară, nu s-ar putea explica motivul pentru care acestea ar fi omis includerea unei rezerve explicite similară celei pe care o cuprind convențiile menționate anterior, problema neputând fi ignorată de delegațiile care au procedat la elaborarea textului care a fost supus examinării Curții;

întrucât, cu toate acestea, nu este suficient pentru Curte să accepte interpretarea literală și întrucât aceasta consideră că este necesar să se verifice dacă această interpretare este confirmată de către alte criterii care se referă în special la voința comună a Înalțelor Părți Contractante și la *ratio legis*;

(3) Întrucât, cu privire la aceasta, trebuie să se constate că nu este posibil să se identifice o atitudine comună a statelor membre care poate servi drept criteriu pentru interpretarea articolului 11 litera (b) din protocol;

întrucât expunerile de motive ale guvernelor prezentate cu ocazia dezbaterilor parlamentare referitoare la tratatul CECO nu privesc această chestiune;

întrucât se poate afirma același lucru și cu privire la votul parlamentelor privind Tratatul CEE și CEEA care cuprind o dispoziție identică pe fond, majoritatea expunerilor de motive ale guvernelor trecând sub tăcere această chestiune, cu excepția expunerii guvernului luxemburghez referitoare la CEEA care afirmă că dispoziția adoptată „nu va împiedica autoritățile fiscale naționale să ia în considerare sumele scutite la calculul ratei impozitului aplicabil veniturilor care nu beneficiază de scutire, adică veniturilor care provin din alte surse decât onorariile plătite de Comunități”;

întrucât acest pasaj, făcând abstracție de faptul că se referă la protocoalele anexate Tratatelor de la Roma și nu la protocolul CECO, nu ar putea demonstra că autorii tratatelor erau cu toții de acord cu această interpretare; întrucât, dimpotrivă, acesta ridică din nou problema dacă voința comună a părților contractante se aplică în egală măsură și asupra efectelor secundare ale scutirii acordate, care au fost dezbătute pe parcursul prezentului litigiu;

întrucât compararea diferitelor legislații naționale sporește aceste îndoieli;

întrucât, într-adevăr, dacă este adevărat că legislația financiară a Republicii Franceze a avut la bază aceleași principii precum jurisprudența și practica belgiană, rezultă din legislația Republicii Federale Germania că aceasta din urmă a interpretat protocolul în sensul tezei reclamantului; întrucât legea germană privind impozitul pe venit (*Einkommensteuergesetz*), în redactarea din 23 septembrie 1958 (*Bundesgesetzblatt I*, p. 672) și din 11 octombrie 1960 (*Bundesgesetzblatt I*, p. 789), a încorporat articolul 11 litera (b) din protocol în dreptul german incluzându-l, la numărul 34 din alineatul (3), la venituri scutite;

întrucât, prin urmare, legiuitorul german nu împărtășește punctul de vedere al administrației belgiene, conform căreia protocolul nu urmărește o neimpozabilitate a veniturilor, ci doar o scutire a funcționarilor contribuabili;

(4) Întrucât articolul 13 alineatul (1) din protocol prevede că „privilegiile, imunitățile și facilitățile se acordă...funcționarilor instituțiilor comunitare exclusiv în interesul Comunității”; întrucât, prin urmare, trebuie stabilit ce interes are Comunitatea ca funcționarii săi să fie scutiți de orice impozit asupra salariilor plătite;

(a) Întrucât este necesar să se constate că doar scutirea remunerațiilor plătite de către Comunitate de orice impozit național permite instituțiilor comunitare să exercite în mod eficient dreptul acestora de a stabili valoarea efectivă a remunerațiilor funcționarilor acestora, drept recunoscut prin tratat (articolul 78 din Tratatul CECO; articolele 15 și 16 din Protocolul privind statutul Curții de Justiție a CECO);

întrucât în cazul în care statele membre și-ar păstra dreptul de impozitare a salariilor funcționarilor CECO, în funcție de sistemul fiscal al fiecărui stat, Comunitatea nu ar mai avea astfel posibilitatea de a stabili veniturile *nete* ale funcționarilor săi;

întrucât, cu toate acestea, stabilirea veniturilor nete le permite instituțiilor să evalueze serviciile funcționarilor acestora, iar acestora le permite să evalueze postul care le este oferit;

întrucât aplicarea legislației fiscale naționale pentru salariile plătite de către Comunitate ar aduce atingere atribuției exclusive a acesteia de a stabili nivelul acestor salarii;

întrucât acest raționament este confirmat de către Tratatul de instituire a CEE și a CEEA, care, prevăzând impozitarea salariilor plătite de către Comunități în beneficiul acestora, atribuția de a stabili aceste impozite, precum și salariile, este rezervată unei instituții a Comunității, respectiv Consiliului [articolul 12 alineatul (1) din Protocoalele privind privilegiile și imunitățile CEE și CEEA; articolul 212 din Tratatul CEE; articolul 186 din Tratatul CEEA];

întrucât cele trei tratate au în comun, în domeniul fiscalității, faptul că au scos remunerațiile plătite funcționarilor comunitari de sub suveranitatea fiscală a statelor membre;

întrucât, în acest fel, tratatele au urmărit să consolideze independența cadrelor administrative ale Comunității în raport cu autoritățile naționale;

- (b) Întrucât la argumentul prezentat anterior este adăugat un motiv hotărâtor, și anume faptul că scutirea totală de impozite naționale este indispensabilă pentru a asigura tratamentul egal al funcționarilor de naționalități diferite; întrucât ar fi extrem de nedrept dacă doi funcționari, pentru care instituția comunitară a prevăzut același salariu brut, să primească salarii nete diferite;

întrucât diferența privind salariile nete ar putea îngreuna și mai mult recrutarea de funcționari din anumite state membre, creând astfel o discriminare cu privire la posibilitățile reale de acces la funcțiile comunitare ale resortisanților fiecărui stat membru;

- (c) Întrucât funcționarii sunt interesați nu de remunerația *brută*, ci de remunerația *netă*, în cazul în care scutirea fiscală a salariilor comunitare nu a fost asigurată, ar fi trebuit să se țină seama de taxele fiscale la stabilirea onorariilor funcționarilor; întrucât aceste taxe ar fi grevat, în cele din urmă, bugetul Comunității; întrucât, de asemenea, impozitarea remunerațiilor în cauză de către statele membre ar putea să aducă atingere egalității între statele membre; întrucât, într-adevăr, aceasta ar putea să aibă drept consecință faptul că întreprinderile din anumite state membre, întreprinderi care furnizează Comunității contribuții destul de ridicate, ar finanța indirect alte state a căror legislație fiscală prevede, eventual, o impozitare ridicată;

întrucât scutirea salariilor plătite de Comunitate corespunde unui interes legitim a cărui apărare este asigurată prin articolul 11 litera (b) din protocol;

(5) Întrucât teza susținută de pârât aduce atingere îndeplinirii scopurilor enumerate anterior;

întrucât aceasta este într-adevăr contrară principiului recunoscut de dreptul Comunităților Europene, care prevede o distincție clară între veniturile supuse controlului autorităților fiscale naționale ale statelor membre, pe de o parte, și salariile funcționarilor comunitari, pe de altă parte, aceste salarii fiind supuse exclusiv dreptului comunitar, în condițiile tratatelor de la Roma, cu privire la eventuala lor impozitare, în timp ce alte venituri ale funcționarilor sunt impozitate în continuare de către statele membre;

întrucât această repartizare a atribuțiilor fiscale reciproce trebuie să excludă orice impozitare, nu doar directă, ci chiar și indirectă, a veniturilor care nu intră în sfera de competență a statelor membre;

(a) Întrucât sistemul adoptat de către autoritățile fiscale belgiene cu privire la aplicarea impozitului suplimentar pentru funcționarii CECO constituie un impozit indirect aplicat salariilor comunitare;

întrucât pârâtul susține că acest sistem nu este contrar dispozițiilor articolului 11 litera (b) din protocol deoarece salariile plătite de către Comunitate nu vor fi supuse niciunui impozit; întrucât impozitul ar privi numai alte venituri, prin aplicarea ratei corespunzătoare tranșei de venit care rezultă din adăugarea fictivă a salariului comunitar la celelalte venituri;

întrucât acest raționament nu recunoaște anumite consecințe care decurg din sistemul de impozitare prevăzut de legea belgiană privind impozitul suplimentar (sau de către sistemele similare în vigoare în alte state membre), conform căruia venitul impozabil se împarte în tranșe care sunt impozitate pe baza unor rate în mod progresiv mai mari;

întrucât aplicarea acestei tehnici fiscale nu întâmpină nicio dificultate atunci când toate veniturile contribuabilului sunt impozabile; întrucât, într-adevăr, aplicarea unor rate diferite diverselor tranșe nu împiedică perceperea unui singur impozit global asupra totalității veniturilor cu consecința că rata cea mai ridicată aplicată la cea mai mare tranșă acoperă, de asemenea, totalitatea veniturilor;

întrucât, în mod normal, are o importanță mai mică dacă un anumit venit este cuprins între tranșele mai mici sau mai mari, valoarea impozitului global aplicat totalității veniturilor fiind întotdeauna aceeași;

întrucât, dimpotrivă, sistemul adoptat de autoritățile fiscale belgiene cu privire la funcționarii CECO cuprinde, din motive care nu pot fi justificate, clasificarea veniturilor care provin din alte surse decât salariile comunitare în tranșe superioare și aplicarea unei rate mai mari decât cea care le-ar fi fost aplicată în cazul în care salariul comunitar nu a fost luat în considerare;

întrucât, din acest motiv, veniturile care provin din alte surse decât salariul comunitar sunt impozitate pe baza unei rate care nu corespunde valorii reale a acestora;

întrucât, prin urmare, salariul comunitar este impozitat indirect, deoarece simpla luare în considerare a acestuia permite aplicarea pentru celelalte venituri a unei rate mai mari decât cea care ar fi trebuit să fie aplicabilă;

- (b) Întrucât, de altfel, ținând seama de considerente economice și financiare rezonabile, totalitatea veniturilor unui contribuabil formează un tot organic; întrucât legislațiile naționale se inspiră la rândul lor din aceste considerente;

întrucât, din acest punct de vedere, perceperea impozitelor „asupra” unei categorii de venituri, luând în considerare totodată, pentru a calcula rata acestora, alte venituri, echivalează, cel puțin din punct de vedere material, cu impozitarea directă a acestor din urmă venituri;

întrucât, într-adevăr, impozitarea directă și impozitarea indirectă au un element comun esențial, deoarece, în ambele cazuri, există o legătură tip cauză-efect între veniturile în cauză și valoarea totală pe care o datorează persoana în cauză;

- (c) Întrucât, prin urmare, un stat membru încalcă protocolul în cazul în care ține seama de salariile plătite de către Comunitate funcționarilor acesteia pentru a stabili rata impozitelor datorate aplicată altor venituri care nu sunt scutite, atunci când legislația fiscală internă prevede un sistem de impozitare progresivă;

întrucât impozitarea mai aspră a unui funcționar cu privire la veniturile private ale acestuia ca urmare a faptului că primește un salariu din partea Comunității contravine dreptului comunitar, efectul unei asemenea impozitări fiind cu siguranță reducerea acestui salariu, încălcând astfel principiul tratamentului egal;

întrucât nu se poate opune acestei constatări argumentul că o astfel de impozitare nu încalcă principiul egalității față de taxele fiscale, deoarece aceasta nu ar afecta decât funcționarii care beneficiază de alte venituri decât onorariile plătite de către Comunitate;

întrucât această argumentație nu ține seama de faptul că, în această privință, comparația esențială se face între funcționarii comunitari de diferite naționalități, care primesc aceeași remunerație brută și care beneficiază, de asemenea, în țara acestora, de venituri suplimentare impozabile de o valoare egală;

întrucât, în cazul în care li s-ar permite statelor membre să includă remunerațiile funcționarilor comunitari în baza de calcul a ratei aplicate altor venituri, diferențierea menționată anterior ar fi nu numai rezultatul divergențelor existente între grilele de impozitare din diferitele legislații naționale, adică al unor factori din afara Comunității, ci și al aplicării unor legislații naționale diferite unor venituri reglementate de dreptul comunitar și cărora acesta din urmă înțelege să le aplice un tratament egal;

- (d) Întrucât, în legătură cu un alt aspect, sistemul pus în aplicare de către pârât aduce atingere libertății de stabilire a remunerațiilor funcționarilor săi de către Comunitate; întrucât, într-adevăr, în conformitate cu acest sistem, un funcționar comunitar ar fi obligat nu doar să-și declare salariul autorităților fiscale, ci să țină seama și de deducerile uzuale (cheltuieli profesionale și altele) corespunzătoare acestui salariu pentru a evita o impozitare mult prea ridicată aplicată veniturilor personale;

întrucât, atunci când autoritățile fiscale naționale trebuie să examineze temeinicia și cuantumul acestor deduceri, acestea trebuie să procedeze la aprecierea diferitelor elemente din care se compune salariul comunitar; întrucât, fără a se ține seama de consecințele nedorite pe care le-ar putea determina divergențele de apreciere între diferitele autorități fiscale, aceasta ar afecta, de asemenea, dreptul instituțiilor comunitare de a stabili în mod independent remunerațiile funcționarilor acestora și, prin urmare, de a determina și a justifica diferitele elemente din care se compune salariul global acordat fiecărui funcționar;

întrucât teza susținută de pârât are ca rezultat deturnarea, chiar și parțială, a sensului care trebuie atribuit articolului 11 litera (b) din protocol; întrucât, într-adevăr, aceasta ar avea drept consecință nu doar scoaterea remunerațiilor în cauză din sfera de competență a legii unice și uniforme a Comunității, ci și supunerea acestora unui ansamblu de sisteme juridice diferite, ba chiar disparate;

întrucât luarea în considerare a remunerațiilor menționate la articolul 11 litera (b) din protocol pentru calcularea ratei aplicabile altor venituri ale aceleiași persoane contravine tratatului;

- (6) Întrucât este necesar să se ia în considerare faptul că nu este vorba, în speță, de impozitarea patrimoniului unui funcționar al Comunității, ci de impozitarea patrimoniului soției acestuia, care nu este funcționar, și pentru acest motiv pârâtul susține că protocolul nu este aplicabil veniturilor sale personale;

întrucât, cu toate acestea, legea fiscală belgiană consideră patrimoniul a doi soți, chiar separați din punct de vedere al dreptului civil, ca un tot din punct de vedere al legii fiscale; întrucât efectele impozitului contestat asupra veniturilor comune nu pot fi și nu sunt de altfel contestate;

întrucât, deoarece este interzisă impozitarea indirectă a salariului unui funcționar comunitar, luându-l în considerare pentru stabilirea ratei impozitului, în vederea unei impozitări separate a soților, aceeași interdicție trebuie să se aplice în cazul unui singur impozit pentru funcționarul în cauză;

întrucât acest lucru este valabil și în cazul în care soțul este obligat în mod personal să plătească impozitul care se aplică bunurilor soției sale;

întrucât sistemul de impozitare cumulată a soților, astfel cum rezultă din articolul 43 din legile coordonate belgiene, produce acest efect;

întrucât, prin urmare, pârâtul nu poate să se prevaleze de faptul că beneficiarul privilegiilor menționate de protocol și soția acestuia, ale cărei venituri sunt supuse impozitării, nu sunt una și aceeași persoană;

întrucât, dimpotrivă, principiul conform căruia remunerațiile menționate la articolul 11 litera (b) din protocol nu pot fi luate în considerare la stabilirea ratei aplicabile altor venituri este valabil în egală măsură atunci când acestea din urmă au fost primite de soțul/soția funcționarului scutit;

întrucât, pentru toate aceste motive, cele două capete de cerere prezentate de reclamant, cu excepția unei cereri, prin care se cerea ca impozitul care i-a fost aplicat să fie declarat nul și fără efect, sunt întemeiate;

întrucât, prin urmare, autoritățile competente belgiene trebuie, în conformitate cu articolul 86 din Tratatul CECO, să anuleze efectele actelor prin care impozitul în cauză a fost stabilit și confirmat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

Întrucât reclamantul a avut câștig de cauză referitor la concluziile privind interpretarea protocolului și, prin urmare, privind punctul esențial al litigiului;

întrucât, în conformitate cu articolul 69 din Regulamentul de procedură al Curții, pârâtul trebuie obligat la plata cheltuielilor de judecată;

având în vedere actele de procedură;

pe baza raportului judecătorului raportor;

după audierea susținerilor orale ale părților;

după ascultarea concluziilor avocatului general;

având în vedere dispozițiile Tratatului CECO, în special articolele 78, 86 și 88, precum și articolele 11, 13 și 16 din Protocolul privind privilegiile și imunitățile Comunității;

având în vedere Protocolul privind Statutul Curții de Justiție a CECO;

având în vedere Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Comunităților Europene, în special articolul 69,

CURTEA,

respingând orice alte concluzii mai ample sau contrare, hotărăște:

1. Respinge cererea reclamantului pentru anularea impunerii aflate în litigiu, pentru declararea acesteia nulă și fără efect și pentru obligarea pârâtului la restituirea sumelor plătite, inclusiv amenda instituită pentru declararea incompletă a veniturilor, precum și la plata unor dobânzi compensatorii;

2. În ceea ce privește celelalte concluzii ale cererii, aceasta este admisibilă și întemeiată în ceea ce privește:

- (a) Protocolul privind privilegiile și imunitățile Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului interzice statelor membre instituirea, în sarcina unui funcționar comunitar, a vreunui impozit care să se bazeze total sau parțial pe salariul plătit de către Comunitate funcționarului în cauză;**
- (b) Protocolul interzice, de asemenea, să se țină seama de salariul respectiv la stabilirea ratei impozitului aplicabilă altor venituri ale unui funcționar;**
- (c) Cele de mai sus sunt aplicabile, de asemenea, în cazul unei impozitări cumulate a veniturilor unui funcționar al Comunității și ale soției acestuia cu privire la impozitele aplicate veniturilor acesteia din urmă;**
- (d) Prin urmare, impozitul ce face obiectul somației și extrasului de rol fiscal comunicate reclamantului la data de 18 sau 19 decembrie 1959 (articolele 913, 321) de către biroul de taxe și impozite din Engis pentru o sumă de 9 035 franci belgieni este contrar protocolului în măsura în care această impozitare se bazează pe existența salariilor și onorariile plătite de CECO.**

3. Obligă pârâtul la plata cheltuielilor de judecată.

Întocmită și pronunțată de către Curte la Luxemburg, 16 decembrie 1960.

DONNER

RIESE

HAMMES

ROSSI

CATALANO

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 16 decembrie 1960.

Grefier

A. VAN HOUTTE

Președinte

A. M. DONNER